

Opgave 2 Verkiezingen van de Tweede Kamer

tekst 4

De Haagse Staat

GIJSBERT VAN ES

Hoogste tijd voor een nieuw programma. De vorige keer droegen ze hoopgevende titels als 'Samenleven doe je niet alleen' (CDA), 'Een wereld te winnen' (PvdA) en 'Bewogen in beweging' (D66). Sinds 1977
5 **verschijnen ze in een kloeke verzamelbundel bij voorheen de Staatsdrukkerij. Ruim 500 pagina's. Maar wie leest ze?**

10 Nog twintig maanden zijn er te gaan tot de Tweede Kamerverkiezingen van 15 mei 2002. Maar her en der in partijen duiken al nieuwe commissies op die zich wijden aan het opstellen van nieuwe verkiezings-
15 programma's. De twee grootste oppositiepartijen in de Kamer, het CDA en GroenLinks, zijn hiermee het verst gevorderd.
(...)
Het CDA breekt radicaal met de oude
20 methode, waarbij een eerbiedwaardig en gemiddeld hooggeleerd gezelschap van partijprominenten zich in studeerkamers terugtrekt. Het nieuwe CDA-program moet

'van onderop' groeien via een website vol
25 interactieve toepassingen die begin volgende maand, op een partijraad in Zwolle, wordt gelanceerd.

CDA'ers Ad Klink, directeur van het wetenschappelijk bureau, en Joep Mourits,
30 directeur communicatie, hebben onlangs een 'voorzet' van tien punten op internet geplaatst, waarmee een 'Competitie van Ideeën' op gang moet komen. Een 'nieuwe balans' tussen arbeid en zorg, fors meer geld
35 voor het onderwijs, medisch-ethische dilemma's: dat zijn enkele van de tien thema's waarover het CDA de discussie zoekt.

De plannen voor de nieuwe CDA-procedure
40 laten zich lezen als een handboek moderne marketing. Voor elk van de tien discussiethema's worden 'focusgroepen' (discussiegroepen) gevormd, die de discussies via internet en via bijeenkomsten
45 in het land moeten aanzwengelen. Niet-CDA-leden kunnen zich tijdelijk aanmelden als 'digitaal lid' om bijdragen te leveren aan het partijdebat.

bron: NRC Handelsblad van 9 oktober 2000

tekst 5

ADVIES VOOR PvdA: KAPPEN MET PAARS

- Partijgenoten, het is genoeg geweest. Maak een eind aan de onzalige paarse coalitie. Zo ongeveer roept oud-Kamervoorzitter Dick Dolman de PvdA op te breken met
- 5 Paars.
- De samenwerking met de VVD is volgens PvdA'er Dolman 'een onnatuurlijk bondgenootschap' waarbij de PvdA voortdurend in een positie verkeert om
- 10 'CDA-VVD-beleid te moeten uitvoeren,' zo zegt hij in een interview in het vandaag verschenen Jaarboek Parlementaire Geschiedenis 2000 van de Katholieke Universiteit Nijmegen.
- 15 Paars, zo redeneert Dolman, was een tijdje aardig om het CDA 'een toontje lager te laten zingen', maar is voor sociaal-democraten inmiddels meer doel dan middel geworden. „Als je het mij vraagt, heeft de PvdA de
- 20 macht van het idee ondergeschikt gemaakt aan de macht om de macht. Bij gebrek aan beter is men dat 'de derde weg' gaan noemen, het is echter pure onmacht”, aldus Dolman. De oud-Kamervoorzitter, tegenwoordig lid
- 25 van de Raad van State, ziet voor de PvdA een andere marsroute en dat is de weg naar links.

bron: NRC Handelsblad van 28 november 2000

tabel 1

Definitieve uitslag Tweede-Kamerverkiezingen 1998

Partij	Tweede Kamer '98 (opkomst: 73,2%)		
	uitgebrachte stemmen %	TK-zetels aantal	TK-zetels %
PvdA	29,0%	45	30%
VVD	24,7%	38	25%
CDA	18,4%	29	19%
D66	9,0%	14	9%
GroenLinks	7,3%	11	7%
SP	3,5%	5	3%
RPF	2,0%	3	2%
SGP	1,8%	3	2%
GPV	1,3%	2	1%
CD	0,6%	0	-
AOV/Unie 55+	0,5%	0	-
senioren 2000	0,4%	0	-
overige	1,5%	-	-
totaal	100%	150	100%

naar: NRC Handelsblad van 7 mei 1998

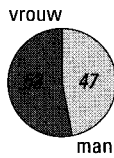
Eindexamen maatschappijleer havo 2002 - II

havovwo.nl

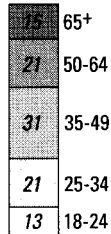
figuur 1

PvdA

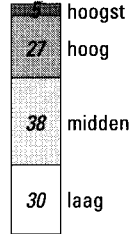
Kiezers naar
geslacht
in procenten

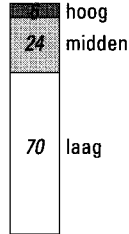
Kiezers naar
leeftijd
in procenten

Kiezers naar
inkomen
in procenten

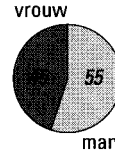

Kiezers naar
opleiding
in procenten

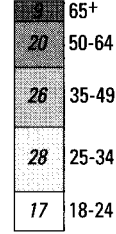

VVD

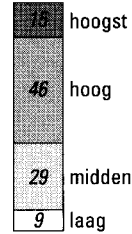
Kiezers naar
geslacht
in procenten

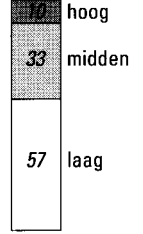
Kiezers naar
leeftijd
in procenten

Kiezers naar
inkomen
in procenten

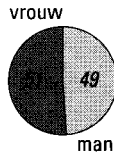

Kiezers naar
opleiding
in procenten

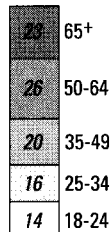

CDA

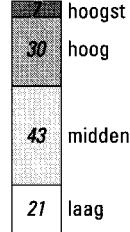
Kiezers naar
geslacht
in procenten

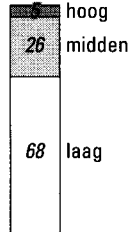
Kiezers naar
leeftijd
in procenten

Kiezers naar
inkomen
in procenten

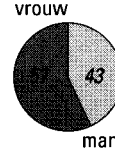

Kiezers naar
opleiding
in procenten

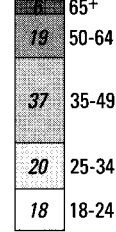

D66

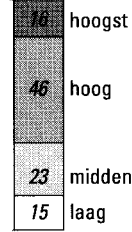
Kiezers naar
geslacht
in procenten

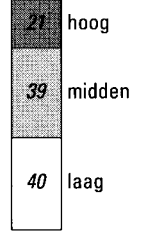
Kiezers naar
leeftijd
in procenten

Kiezers naar
inkomen
in procenten

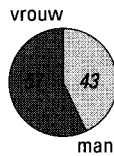

Kiezers naar
opleiding
in procenten

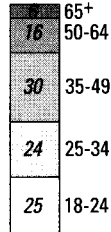

GroenLinks

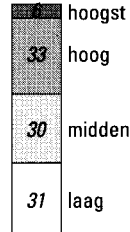
Kiezers naar
geslacht
in procenten

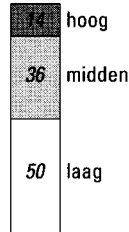
Kiezers naar
leeftijd
in procenten

Kiezers naar
inkomen
in procenten

Kiezers naar
opleiding
in procenten

naar: NRC Handelsblad van 7 mei 1998

Opgave 2 Verkiezingen van de Tweede Kamer

De vragen van deze opgave hebben betrekking op de teksten 4 en 5, tabel 1 en figuur 1 uit het bronnenboekje.

- 2p 12 Nederland is een democratie.
Welke kenmerken van de democratie zijn van toepassing op de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer?
Noem er twee.

Tekst 4 beschrijft de manier waarop het verkiezingsprogramma van het CDA tot stand komt (regels 19–48).

Het proces van het ontstaan van dit verkiezingsprogramma tot en met het uitvoeren van de CDA-wensen kun je beschrijven met behulp van het barrièremodel.

- 4p 13 A Noem de vier hindernissen van het barrièremodel en zet deze in de juiste volgorde.
B Welke hindernis of barrière is genomen als het verkiezingsprogramma van het CDA officieel is gepubliceerd?
Licht je antwoord toe.

Politieke partijen hebben verschillende functies: de articulatiefunctie, de communicatiefunctie, de integratiefunctie, de participatiefunctie, de selectiefunctie. De wijze waarop het CDA zijn verkiezingsprogramma opstelt, maakt verschillende functies duidelijk.

- 3p 14 Geef drie van de vijf genoemde functies van politieke partijen die op deze wijze door het CDA worden vervuld.
Licht elke functie toe met een verwijzing naar tekst 4.

Zie tekst 5 uit het bronnenboekje.

Dolman noemt de samenwerking van PvdA en VVD 'een onnatuurlijk bondgenootschap'.

- 4p 15 Leg uit welke ideologische uitgangspunten van PvdA en van VVD op gespannen voet met elkaar staan. Noem er twee.

Volgens Dolman wilde de PvdA graag in de regering vanwege de macht die dat oplevert (regels 17–21 uit tekst 5). Partijen die regeringsverantwoordelijkheid dragen, beschikken over meer macht dan oppositiepartijen.

- 4p 16 Waarom hebben regeringspartijen in de Tweede Kamer meer macht dan oppositiepartijen? Ga in je antwoord uit van twee machtsmiddelen.

Zie tabel 1 uit het bronnenboekje.

- 2p 17 Welke kenmerken van het Nederlandse kiesstelsel kun je afleiden uit tabel 1? Beschrijf er twee.

Zie tabel 1 uit het bronnenboekje.

De verkiezingsuitslag van 1998 gaf aanleiding tot de vorming van het tweede kabinet-Kok, bestaande uit PvdA, VVD en D66.

- 2p 18 Met welke andere combinatie van drie partijen had ook een nieuw kabinet gevormd kunnen worden?

Zie figuur 1 uit het bronnenboekje.

- 2p 19 Stemmen vrouwen gemiddeld linkser dan mannen volgens figuur 1? Licht je antwoord toe.

Eindexamen maatschappijleer havo 2002 - II

havovwo.nl

- 2p **20** Noem twee politieke partijen die volgens figuur 1 rekening moeten houden met kiezers die in een relatief lage maatschappelijke positie verkeren.
Licht je antwoord toe door uit figuur 1 een kenmerk van een lage maatschappelijke positie te noemen.
- Sinds de jaren negentig is de opkomst voor verkiezingen van de Tweede Kamer aan het dalen. Volgens tabel 1 heeft in 1998 73,2% gestemd. In 1994 was de opkomst 78,4%.
- 2p **21** Geef één reden waarom een lage opkomst voor verkiezingen van de Tweede Kamer door een aantal mensen als een probleem voor de democratie wordt gezien.
- Als de uitslag van de verkiezingen bekend is, komt het staatshoofd, de koning(in), in actie.
- 2p **22** Wat is de rol van het staatshoofd na de verkiezingen?